

POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖKYSELY 2016

YHDISTYSTEN TILA, TOIMINTA JA TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

Järjestötoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa
Järjestökyselyn toteutus maakunnan järjestötoimijoille
Opinnäytetyön tuotos

Kirjoittanut
Henna Ovaskainen
9/2016

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
Kyselyn toteutus	4
2 KYSELYN TULOKSET	5
2.1 Perustietoja toiminnasta	5
2.2. Talous	8
2.3 Viestintä.....	9
2.4 Toiminnan arviointi.....	11
2.5 Yhdistysten välinen yhteistyö.....	14
2.6 Yhteistyö kunnan kanssa	16
2.7 Järjestöjen verkostot.....	18
2.8 Järjestökentän toiminnan kehittäminen	20
3 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	24
4 KEHITTÄMISEHDOTUKSET	26
LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Järjestökentän toimintaa ohjaavat tällä hetkellä suuret muutokset. Julkinen sektori tarvitsee rinnalleen kumppania hyvinvointipalvelujen tuottamiseen sen omien resurssien pienentyessä. Teknologinen kehitys on ollut nopeaa ja tuonut mukanaan uusia osallistumisen ja viestinnän väyliä, joita järjestöjen täytyisi pystyä hyödyntämään omassa toiminnassaan. Ihmisten tapa ajatella ja toimia on muuttunut ja pitkäjänteisen sitoutumisen tilalle on tullut vauhdikkaampi osallistumisen kulttuuri. Järjestöjen aktiivitoimijoiden ikääntyessä haasteena on, kuinka nuori sukupolvi saataisiin näkemään järjestötoiminnan tarjoamat mahdollisuudet osallistua, vaikuttaa ja kasvavan ammatillistumisen myötä työllistää. Järjestöjen toiminnan kehittäminen ja uudenlaisten toimintatapojen löytäminen ovat välttämättömiä, jotta järjestöjen toiminta pystyy vastaamaan nykypäivän haasteisiin sekä pysymään elinvoimaisena kansalaisten vaikuttamisen ja osallistumisen ympärinä.

Pohjois-Savon Järjestökysely 2016 toteutettiin Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen tilaamana opinnäytetyönä. Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry on toiminut aktiivisesti järjestötoiminnan kehittämisen edistämiseksi syksystä 2015 lähtien Kuopion alueella ja opinnäytetyön tarkoituksena on toimia osana kehittämistyön edistämistä maakunnassa. Järjestökyselyn tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa Pohjois-Savon maakunnassa toimivien yhdistysten toiminnasta ja tuen tarpeista sekä erityisesti näkemyksistä maakunnalliseen järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen. Tämä julkaisu toimii opinnäytetyön tuotoksena ja julkaisua voivat hyödyntää vapaasti kaikki aiheesta kiinnostuneet toimijat. Opinnäytetyöstä löytyy lisätietoja kyselyn taustasta ja toteutuksesta.

KYSELYN TOTEUTUS

Pohjois-Savon Järjestökyselyyn kerättiin vastauksia ajalla 16.3 – 5.4.2016. Kyselyn laatimisen pohjana toimi Pohjois-Karjalassa toteutetun JAKE- kansalaistoiminnan ja järjestötyön kehittämishankkeen kehittämä Järjestökyselylomake. Kyselypohjaa muokattiin soveltuvaksi Pohjois-Savon alueella toteutettavaksi. Kysely toteutettiin Webropol-kyselyalustan avulla sähköisesti ja pyyntö vastata kyselyyn lähetettiin 1065 yhdistykselle, joista kyselyyn vastasi 181 yhdistystoimijaa. Vastausprosentiksi muodostui 17%.

Järjestökyselyn perusjoukkona toimivat Pohjois-Savon alueen järjestötoimijat. Vastaajajoukko koostui ryhmästä yhdistystoimijoita, joiden yhteystiedot olivat saatavilla internetissä ja jotka vastaajajoukon kokoamiseen käytettävän ajan puitteissa olivat mahdollisia kerätä. Tutkimuskysymykset kyselyssä olivat: millaista toimintaa ja yhteistyötä pohjoissavolaisissa yhdistyksissä toteutetaan, millaisia tuen tarpeita yhdistykset omaavat sekä millaista kehittämistyötä yhdistystoimijat toivoisivat maakunnassa toteutettavan.

Kyselylomake koostui viidestä eri osa-alueesta, joita olivat taustatiedot, yhdistyksen määrällisiä tietoja, toiminnan nykytila, yhteistyö sekä kehittämistarpeet. Yhteensä kyselylomake sisälsi 42 eri kysymyskohtaa. Kysymykset koostuivat strukturoiduista valintakysymyksistä ja valintakysymysten ohessa mahdollisuudesta vastata sanallisesti sekä avoimista kysymyksistä. Kaikkia kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastauksista välity kenenkään yksittäisen henkilön tai yhdistyksen vastaukset.

2 KYSELYN TULOKSET

Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan Pohjois-Savossa on yli 7400 rekisteröityä yhdistystä ja arviolta noin puolessa rekisteröidyistä yhdistyksistä on aktiivista toimintaa. Vastauksia ei voi pitää koko Pohjois-Savon järjestökenttää kattavana. Kun otetaan huomioon, ettei samanlaista kyselyä ole toteutettu aiemmin Pohjois-Savossa voi vastaajamääräksi kertynyttä 181 vastaajaa pitää hyvänä tuloksena pienestä vastausprosentista huolimatta.

Koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimi ilman palkattua henkilöstöä, vastaukset kertovat erityisesti vapaaehtois pohjalta toimivien yhdistysten tilasta ja näkemyksistä. Tuloksista välittyy kuva moninaisesta Pohjois-Savon asukkaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia edistävästä järjestökentästä, missä kuitenkin yhteistyön tiivistämiselle ja yhdistysten toiminnan tukemiselle koetaan olevan tarvetta. Tulokset vahvistavat ajatusta siitä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi on tarvetta Pohjois-Savon alueella.

2.1 PERUSTIETOJA TOIMINNASTA

Suurin osa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä oli rekisteröityjä yhdistyksiä. Rekisteröintiä koskevaan kysymykseen vastasi 174 vastaajaa, joista 167 ilmoitti yhdistyksensä olevan rekisteröity. Suurimmassa osassa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä ei ollut palkattua henkilöstöä vuoden 2015 aikana.

Kysymykseen omasta asemastaan yhdistyksessä vastasi 177 vastaajaa joista 116 ilmoitti toimivansa yhdistyksen puheenjohtajana. Hallituksen jäsenenä tai sihteerinä toimi 39 vastaajaa ja palkattuja työntekijöitä oli vastaajien joukossa 19 henkilöä. Lisäksi kolme vastaajaa ilmoitti olevansa yhdistyksen muu aktiivitoimija.

Kyselyyn vastanneet yhdistykset ovat jakautuneet melko tasaisesti jäsenmäärältään 21 – 500 henkilöjäsenmäärän välille. Eniten vastanneista yhdistyksistä on jäsenmäärältään 51 – 100 jäsenen yhdistyksiä. Kysymykseen jäsenmäärän kehityksestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista yli 60% arvioi jäsenmääränsä pysyneen vakaana viimeisen kolmen vuoden

aikana. Noin 20 % arvioi jäsenmääränsä kasvaneen ja 15% arvioi jäsenmääränsä pienentyneen kolmen viime vuoden aikana.

Suurimmassa osassa yhdistyksistä toimi 1 – 20 vapaaehtoista päättyneen vuoden aikana. Kysymykseen vapaaehtoisten määrän kehittymisestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista noin 75 % arvioi vapaaehtoisten tilanteen pysyneen vakaana yhdistyksessä. Noin 12 % arvioi vapaaehtoisten määrän kasvaneen ja toiset 12 % arvioi määrän pienentyneen.

Yhdistyksen kotipaikka

Taulukossa 1 on esitetty kyselyyn vastanneiden yhdistysten kotipaikka. Lähes yksi kolmasosa kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Kuopio. Toiseksi eniten vastaajista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Iisalmi. Loput vastauksista ovat jakautuneet melko tasaisesti koko Pohjois-Savon alueelle. Kaikilta alueen paikkakunnilta oli vastaajien joukossa ainakin yksi edustaja, ainoastaan Maaninka (Kuopio) ei saanut yhtään vastausta. Yksi vastaajista on valinnut vastausvaihtoehdoksi muu, mutta tätä ei ole selvitetty tarkemmin. Lisäksi yksi vastaajista on jättänyt vastaamatta kotipaikkaa koskevaan kysymykseen.

TAULUKKO 1 Yhdistyksen kotipaikka (n=180)

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Kuopio	54
Iisalmi	18
Juankoski	11
Suonenjoki	9
Varkaus	8
Siilinjärvi	8
Leppävirta	8
Vesanto	7
Tervo	7
Rautalampi	7
Keitele	7

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Pielavesi	6
Lapinlahti	6
Kiuruvesi	6
Vieremä	4
Rautavaara	4
Tuusniemi	3
Nilsinä (Kuopio)	3
Kaavi	2
Sonkajärvi	1
Karttula (Kuopio)	1
Muu	1

Toimiala

Kuten seuraavasta kuviosta (kuvio 1) voi nähdä, kyselyyn vastanneet yhdistykset sijoittuvat eri toimialoille hajanaisesti. Kaikki toimialat ovat olleet edustettuina, kuitenkin osa muita aloja selvästi enemmän. Sosiaali- tai terveysalan yhdistyksiä oli vastaajien joukossa eniten.

KUVIO 1. Yhdistyksen pääasiallinen toimiala (N=181)

2.2. TALOUS

Talouden kokoluokka

Hieman yli 20% vastaajista arvioi yhdistyksen viime vuoden kokonaiskulujen olevan 1 – 1000 euron välillä. Noin 40% kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä viime vuoden kokonaiskulujen olleen 1000 - 10 000 euron välillä ja noin 25 % vastanneista yhdistyksistä arvioi talouden kokoluokkansa ylittävän 10 000 euron. Lisäksi hieman yli 10% vastanneista ilmoitti, ettei yhdistyksellä ollut mitään kuluja päättyneen vuoden aikana.

Varainhankinta

Lähes 90% kysymykseen varainhankinnasta vastanneista yhdistyksistä harjoittaa varainhankintaa keräämällä jäsenmaksuja. 60% vastanneista hankkii varoja yhdistykselleen tapahtumien ja tilaisuuksien avulla ja lähes puolet järjestää myyjäisiä ja arpajaisia. Lähes 40 % yhdistyksistä myy tuotteita kerätäkseen varoja ja 17% harjoittaa vuokraustoimintaa. Lisäksi noin 10% vastaajista harjoittaa jonkinlaista rahankeräystä (esimerkiksi lipaskeräys).

Avustukset

Taulukossa 2 on esitetty avustusten kokoluokka ja avustuksia kyselyyn vastanneille yhdistyksille jakaneet tahot viime vuoden aikana. Suurimman osan avustuksista on jakanut kunta tai kaupunki. Suurin osa avustuksista on ollut 1 – 10 000 euroa. Kaupunki tai kunta on jakanut myös seitsemän kokoluokaltaan suurempaa 10 000 – 100 000 tai yli 100 000 euron suuruista avustusta. Toiseksi eniten avustuksia on saatu säätiöistä, rahastoista tai eri ministeriöistä.

TAULUKKO 2 Viime vuoden aikana kyselyyn vastanneille yhdistyksille avustuksia jakaneet tahot ja avustusten kokoluokka (n=130)

Avustustaho	1 -100€	101 - 1000€	1 001 - 10 000€	10 001 - 100 000€	yli100 000€	Yhteensä
Kunta / kaupunki	13	45	31	6	1	96
Säätiö tai rahasto	1	5	13	3	0	22
Ministeriö	0	3	6	9	2	20
Raha-automaattiyhdistys RAY	2	1	2	5	2	12
Lahjoitus tai testamentti	2	6	2	0	1	11
ELY-keskus	0	0	6	1	3	10
Veikkausvoittovarat	1	0	0	0	3	4
Leader-ryhmät	0	0	2	0	1	3
Cimo	0	1	0	0	1	2
Euroopan Unioni	0	0	0	1	0	1
Taiteen edistämiskeskus tai taidetoimikunta	0	0	1	0	0	1
Maakuntaliitto	0	0	1	0	0	1
Yhteensä	19	61	64	25	14	183

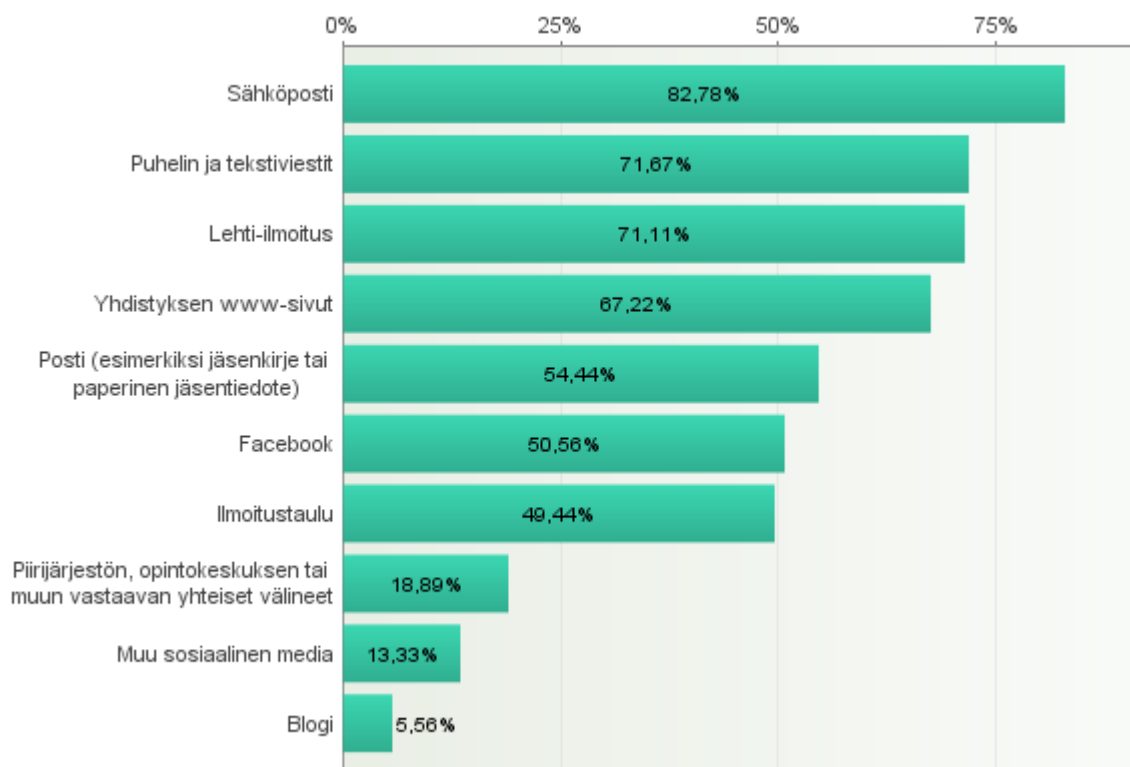
2.3 VIESTINTÄ

Viestinnän suunnitelmallisuus ja kehittämisen tarve

Kysymykseen viestinnän suunnitelmallisuudesta vastasi yhteensä 177 vastaajaa. Viestinnän suunnitelmallisuus yhdistyksissä vaikuttaa olevan melko vähäistä. Noin 40% vastanneista yhdistyksistä omaa nimetyn viestintävastaavan tai viestintäosuuden toimintasuunnitelmassaan. Viestintäsuunnitelma löytyy ainoastaan noin 10% vastanneista. Viestintään liittyvistä haasteista kertoo myös se, että yhdistyksen toiminnan tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen viestinnän kehittämisen tarpeen kohtalaiseksi, suureksi tai erittäin suureksi.

Viestintäkanavat

Seuraavassa kuviossa (kuvio 2) on esitetty prosentteina vastaajien määrät yhdistysten käyttämistä viestintäkanavista viimeisen vuoden aikana. Suurin osa yhdistyksistä käyttää viestinnässään sähköpostia, puhelinta ja lehti-ilmoituksia. Myös yli puolet vastaajista viestii yhdistyksen omilla verkkosivuilla sekä postitse ja lähes puolet hyödyntää ilmoitustauluja. Sosiaalisen median viestintäkanavista Facebook-alustaa käyttää noin puolet vastaajista. Muita sosiaalisen median kanavia hyödyntää vain pieni osa vastanneista yhdistyksistä, palkattu henkilöstö kuitenkin hieman vapaaehtoisia toimijoita enemmän. Yhdistyksen tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 60% vastaajista on arvioinut kaipaavansa tukea sosiaalisen median hyödyntämisessä kohtalaisesti tai paljon.

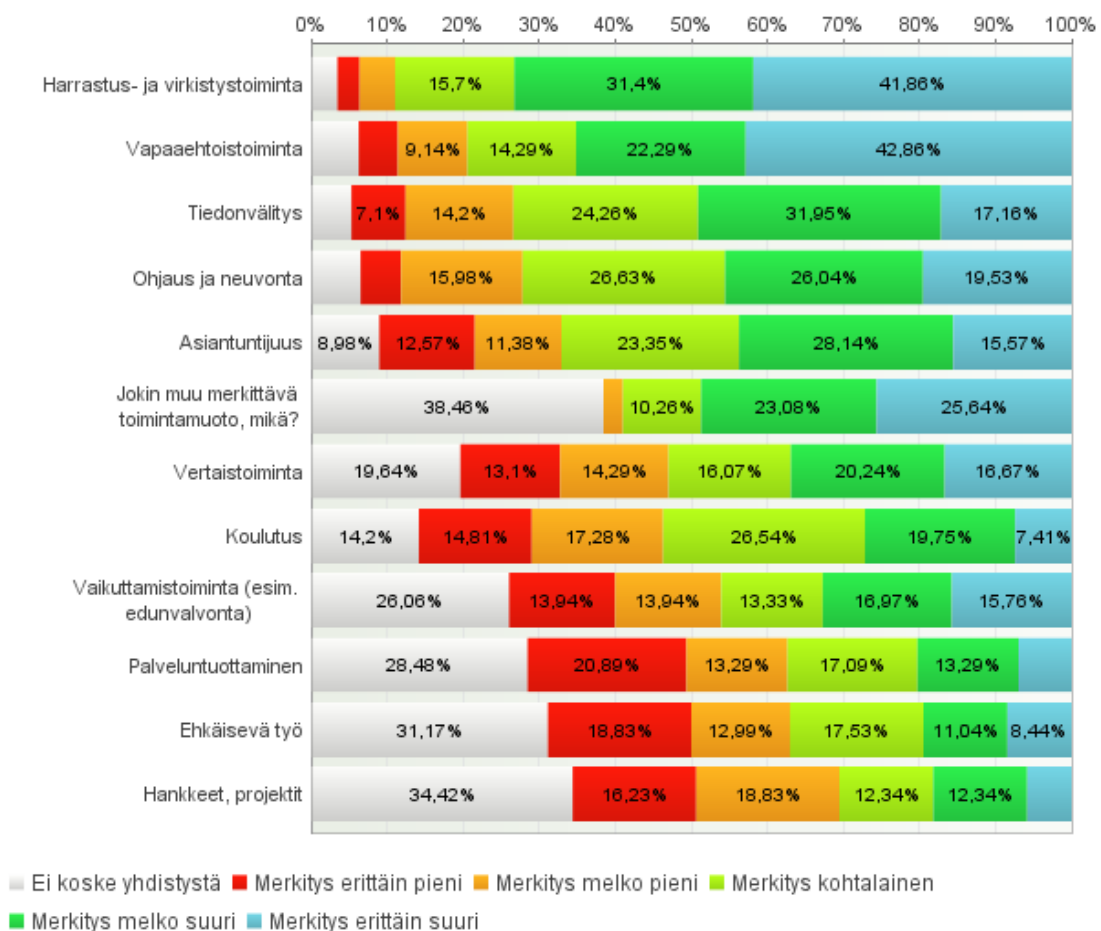

KUVIO 2. Yhdistyksen käyttämät viestintäkanavat (n=180)

2.4 TOIMINNAN ARVIOINTI

Eri toimintamuotojen merkitys yhdistyksessä

Seuraavassa kuviossa (kuvio 3) vastaajat ovat arvioineet eri toimintojen merkityksellisyyttä yhdistyksessä. Merkittävimmiksi toimintamuodoiksi kaikkien vastaajien keskuudessa nousivat harrastus- ja virkistystoiminta sekä vapaaehtoistoiminta. Nämä toimintamuodot nousevat kärkeen koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimii vapaaehtoisvoimin ilman palkattua henkilöstöä. Kaikkien vastaajien joukossa myös tiedonvälitys, ohjaus ja neuvonta sekä asiantuntijuus on nostettu hyvin merkityksellisiksi toimintamuodoiksi. Yhdistyksissä, joissa on palkattua henkilöstöä korostuvat selvästi enemmän asiantuntijuuden, tiedonvälityksen ja palveluntuottamisen merkitys sekä hanketoiminta.

KUVIO 3. Eri toimintamuotojen merkitys yhdistyksessä (n=179)

Suhde kansalaisten osallisuuteen

Kansalaisten osallisuutta koskevilla kysymyksillä yli 70% vastaajista ovat osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistyksen toiminta ehkäisee syrjäytymistä. Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia arvioi pystyvänsä lisäämään toiminnallaan kaikista vastaajista hieman alle puolet. Sosiaali ja terveysjärjestöjen, nuorisjärjestöjen sekä kylä- ja kaupunginosayhdistysten vastauksissa vaikutusmahdollisuuksien lisääminen näyttäytyy vahvimmillaan.

Yhdistyksen toiminnan tuen tarve

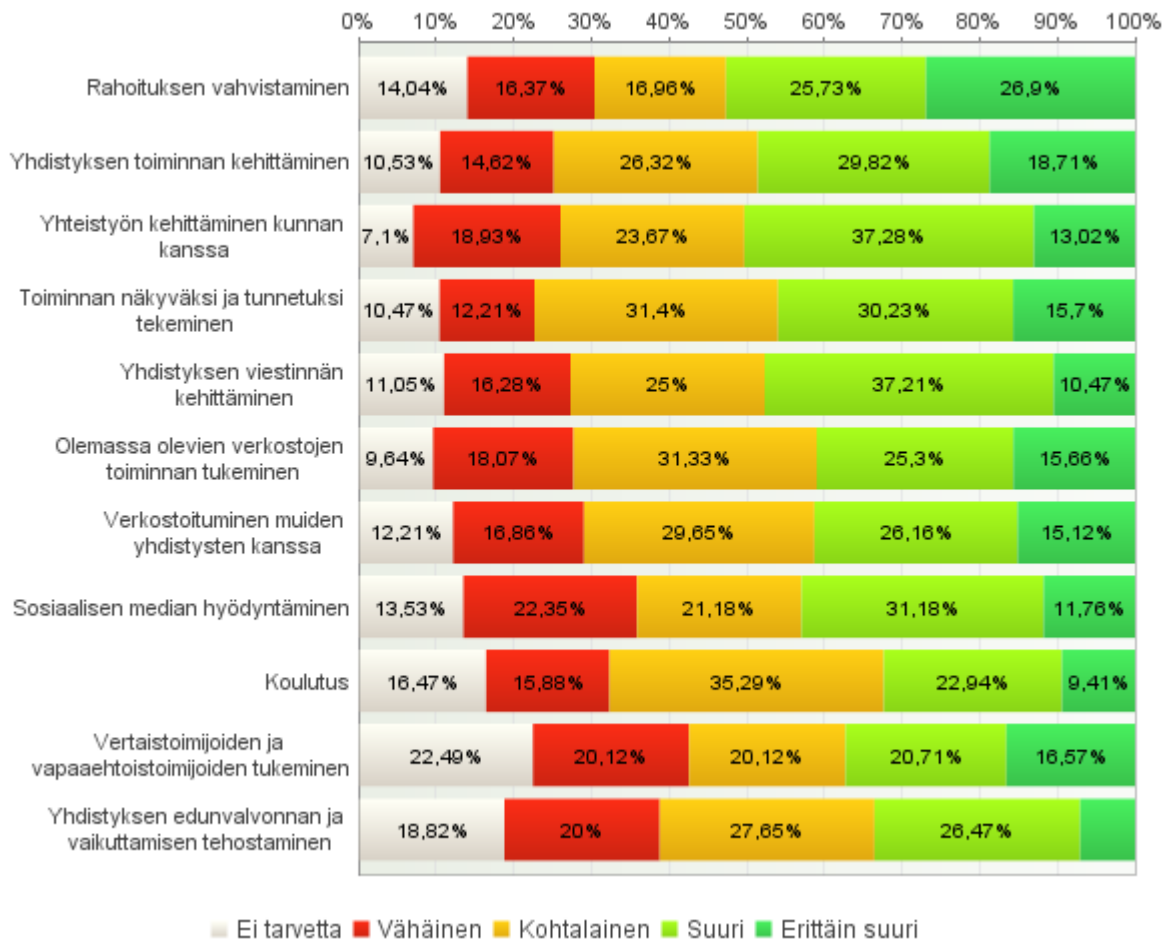
Seuraavassa kuviossa (kuvio 4) vastaajat ovat arvioineet yhdistyksen tuen tarpeita. Suurin tuen tarve vastanneiden yhdistysten keskuudessa on rahoituksen vahvistaminen, mikä kertoo tämän hetkisestä yhdistysmaailman rahoituksen epävarmuudesta sekä yhteiskunnan haastavasta taloudellisesta tilanteesta. Yli puolet vastaajista arvioi tuen tarpeen rahoituksen vahvistamiselle olevan suuri tai erittäin suuri.

Vastauksissa nousee esiin myös tarve kehittää yhteistyötä kunnan kanssa. Yli puolet vastaajista kokevat suurta tai erittäin suurta tarvetta yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa. Lisäksi yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen toiminnan kehittämisen, toiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekemisen sekä viestinnän kehittämisen tarpeen olevan kohtalainen tai suuri. Myös olemassa olevien verkostojen toiminnan tukeminen sekä verkostoitumisen tarve muiden yhdistysten kanssa on suurimman osan vastaajien mielestä kohtalainen tai suuri.

Palkatun henkilöstön vastauksissa korostuu vielä voimakkaammin tarve olemassa olevien verkostojen tukemiselle, yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa ja rahoituksen vahvistamiselle. Lisäksi palkattu henkilöstö arvioi yhdistyksen edunvalvonnan ja vaikuttamisen tehostamisen tarpeen huomattavasti suuremmaksi. Vapaaehtoisvoimin toimivien ja palkatun henkilöstön vastaukset näyttäytyvät samansuuntaisina, mutta palkattu henkilöstö arvioi tuen tarpeiden olevan selvästi voimakkaampia.

Järjestöbarometrissä 2014 on todettu, että vaikka järjestökentän toimintaympäristö on tällä hetkellä suuressa muutoksessa, vapaaehtoisvoimin ja pienin resurssein toimivat paikallisyhdistykset eivät välttämättä koe muutostilannetta voimakkaana omassa toiminnassaan tai tunnista yhteiskunnan muutosten vaikutusta samalla tavalla kuin

yhdistysten palkatut työntekijät. (Peltosalmi & Hakkarainen & Londén & Kiukas & Särkelä 2014, 119.)

KUVIO 4. Yhdistyksen toiminnan tuen tarve (n=175)

Arvio yhdistyksen toimintatapojen nykyaikaisuudesta

Yhdistyksensä toimintatapoja nykyaikaisina pitää osittain tällä hetkellä hieman alle puolet vastaajista ja vain hieman alle 20% pitää toimintatapojaan täysin nykyaikaisina. Tulevaisuudessa hieman yli 30 % arvioi toimintansa täysin nykyaikaiseksi ja edelleen hieman alle puolet vastaajista odottaa toimintatapojensa olevan osittain nykyaikaiset. Vastaajien arviot toimintatapojen nykyaikaisuudesta viittaavat järjestökentän toimintaympäristössä tapahtuviin lukuisiin muutoksiin. Järjestöjen täytyy uudistua ajan vaatimusten mukaisella tavalla pitääkseen toimintansa elinvoimaisena (Harju 2004, 12). Toimintaympäristön suuria muutoksia ohjaavat muun muassa teknologisen kehityksen mukanaan tuomat uudet tavat

toimia ja ihmisten kiinnostus sitoutua aiempaa lyhytkestoisemmin järjestöjen toimintaan (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 130).

2.5 YHDISTYSTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa

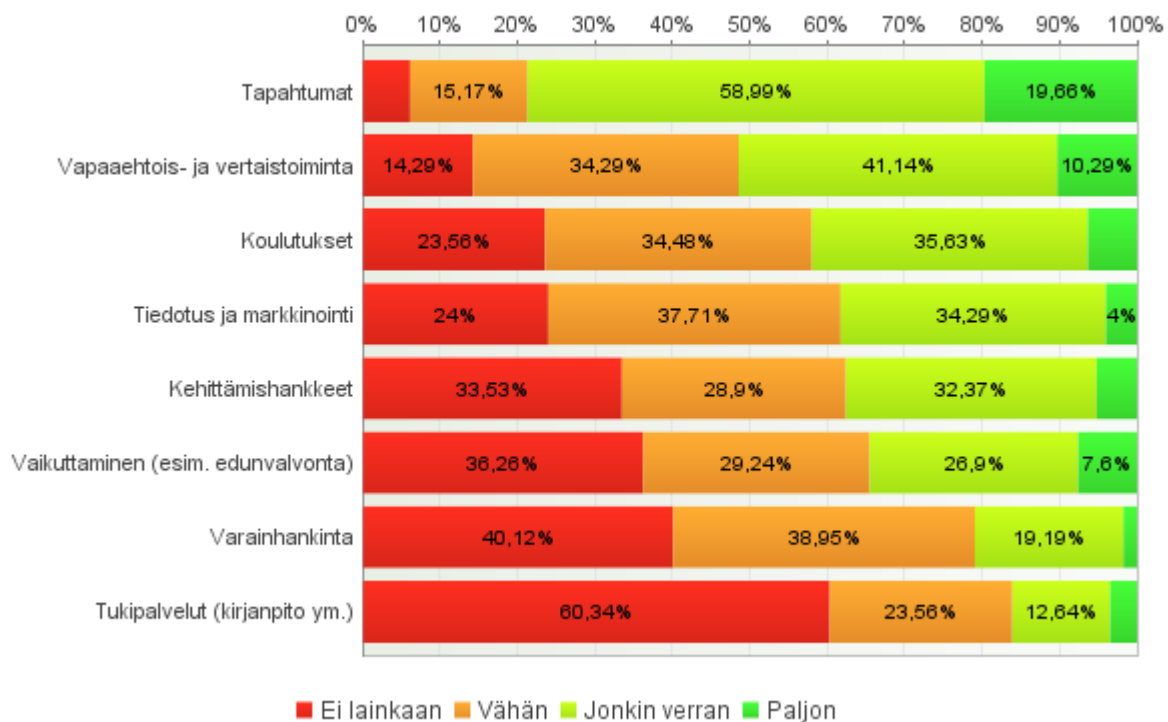
Yhteistyötä tehdään kaikkien vastanneiden yhdistysten joukossa eniten paikallisten muun alan yhdistysten kanssa. Vastaajista lähes 65% ilmoitti tekevänsä paikallista yhteistyötä jonkin muun alan yhdistyksen kanssa. Oman alan paikallisen tai alueellisen yhdistyksen kanssa yhteistyötä vastaajista tekee noin puolet ja valtakunnallisen oman alan yhdistyksen kanssa kolmasosa vastaajista. 60% vastaajista tekee yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa. Vastaajaryhmistä hieman muita aloja tiiviimmin yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa tekevät eläkeläis- ja veteraaniyhdistykset, marittayhdistykset sekä ammatti-, elinkeino ja talousyhdistykset. Kansainvälinen yhteistyö näkyy lähinnä monikulttuurisuusyhdistysten ja osan nuorisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuuriyhdistysten toiminnassa. Yhdistyksissä joissa on palkattua henkilöstöä, tehdään yhteistyötä selvästi enemmän.

Paikallisen yhteistyön muodot

Yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan muiden yhdistysten kanssa paikallisesti tehtävän yhteistyön muotoja (kuvio 5). Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa näyttää olevan toimintamuodoiltaan melko monipuolista. Määrällisesti yhteistyötä tehdään osan yhdistysten parissa enemmän kuin toisten ja painopisteet yhteistyön muodoissa vaihtelevat jonkin verran myös toimialakohtaisesti. Yhdistyksissä tehdään selvästi eniten yhteistyötä tapahtumien parissa. Lähes 80 % kaikista vastaajista ilmoitti tekevänsä jonkin verran tai paljon yhteistyötä tapahtumissa muiden yhdistysten kanssa. Vähiten yhteistyö näkyy varainhankinnassa ja tukipalveluissa. Myös Pohjois-Karjalassa toteutetussa Järjestökyselyssä vuonna 2014 yhdistykset arvioivat selvästi suurimmaksi yhteistyön muodoksi tapahtumat (JAKE-hanke 2014, 14.)

Yhdistykset arvioivat yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa kaikkien toimintamuotojen osalla muiden yhdistysten kanssa. Palkattu henkilöstö arvioi selvästi vapaaehtoiseihin aktiivitoimijoihin verrattuna yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa. Tämä kertoo siitä, että

yhdistyskentän tämänhetkiset muutokset ja tarve yhteistyön lisäämiselle näyttäytyvät ehkä selvemmin palkatulle henkilöstölle kuin yhdistysten aktiivitoimijoille.

KUVIO 5. Paikallisen yhteistyön muodot muiden yhdistysten kanssa (n=178)

Yhteistyön hyödyt ja yhteistyötä vaikeuttavat tekijät

Yhteistyön mukanaan tuomat hyödyt tunnistetaan vastaajien keskuudessa. Suurimman osan vastaajien keskuudessa yhteistyön on koettu tuovan mukanaan yhdessä tekemisen iloa. Lähes 70% vastaajista arvioi yhteistyön lisäävän jäsentensä ja kohderyhmänsä hyvinvointia jonkin verran tai paljon. Noin puolet vastaajista arvioi yhteistyön tuovan mukanaan parempia vaikuttamismahdollisuuksia ja resurssien tehokkaampaa käyttöä. Aktiivisemmän vapaaehtoistoiminnan lisääntymiseen ja toimintaedellytysten paranemiseen yhteistyön avulla uskoo noin 45 % vastaajista.

Vastaajilta kysyttiin myös mitkä tekijät vaikeuttavat yhteistyön tekemistä. Vastauksissa yhdistysten mielipiteet ovat jakautuneet melko hajanaisesti. Kokonaiskuvassa suurimmat yhteistyötä vaikeuttavat tekijät ovat yhteistyön vaatimat lisäresurssit ja rahoitus, yhdistysten sitoutuminen toimintaan sekä pitäytyminen totutuissa toimintatavoissa. Osa vastaajista on kuitenkin ollut sitä mieltä, etteivät edellä mainitut tekijät juurikaan vaikeuta yhteistyötä. Pelko

oman järjestön asemasta ja yhteistyökutsujen puute vaikeuttavat kaikista vähiten yhteistyötä suurimman osan vastaajien mielestä. Avoimissa vastauksissa esiin tulleita yksittäisiä yhteistyötä vaikeuttajia tekijöitä ovat yhdistyksen perustehtävän spesifiys sekä yhdistyksen syrjäinen sijainti.

Yhteistyön hyötyjen ja sitä vaikeuttavien tekijöiden arviointi vaikuttaa olleen osan vastaajien keskuudessa haastavaa. Melko usea vastaaja on valinnut vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa” yhteistyön arviointiin liittyvissä kysymyksissä. Tämä voi kertoa siitä osa vastaajista tekee yhteistyötä vain vähän ja siksi sen arviointi on ollut vaikeaa.

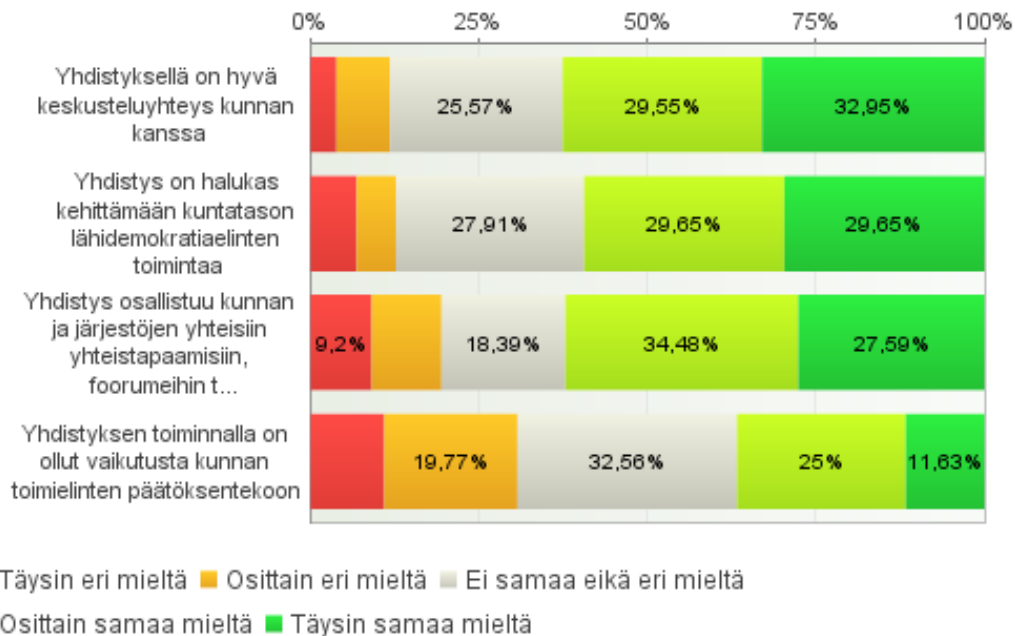
2.6 YHTEISTYÖ KUNNAN KANSSA

Yhdistysten suhde kunnalliseen päätöksentekoon

Kuviossa 7 vastaajat arvioivat yhdistyksensä suhdetta kunnalliseen päätöksentekoon. Hyvästä keskusteluyhteydestä kunnan kanssa osittain tai täysin samaa mieltä on yli 60% vastaajista. Kuitenkin vain hieman yli 36 % vastaajista kokee, että yhdistyksen toiminnalla on ollut vaikutusta kunnan toimielinten päätöksentekoon. Lisäksi kunnan ja järjestöjen välisen konkreettisen yhteistyön vähäisyydestä kertoo myös se, että kysymykseen yhdistyksen tuen tarpeista vastanneista yli puolet vastaajista kokee suurta tarvetta kehittää kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.

Lähes 60 % vastaajista on osittain samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistys on halukas kehittämään kuntatason lähidemokratiaelinten toimintaa. Lähidemokratiaelimillä on tarkoitettu tässä kysymyksessä esimerkiksi aluetoimikuntia, hyvinvointifoorumeja, vammaisneuvostoja ja vanhusneuvostoja. Vastauksista voi päätellä, että yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa kehittämistyössä, erityisesti kuntalaisten hyvinvointia edistävissä toiminoissa. Hieman yli 60% yhdistyksistä on vastannut osallistuvansa jossain määrin kunnan ja järjestöjen yhteisiin tapaamisiin, foorumeihin tai kehittämispäiviin.

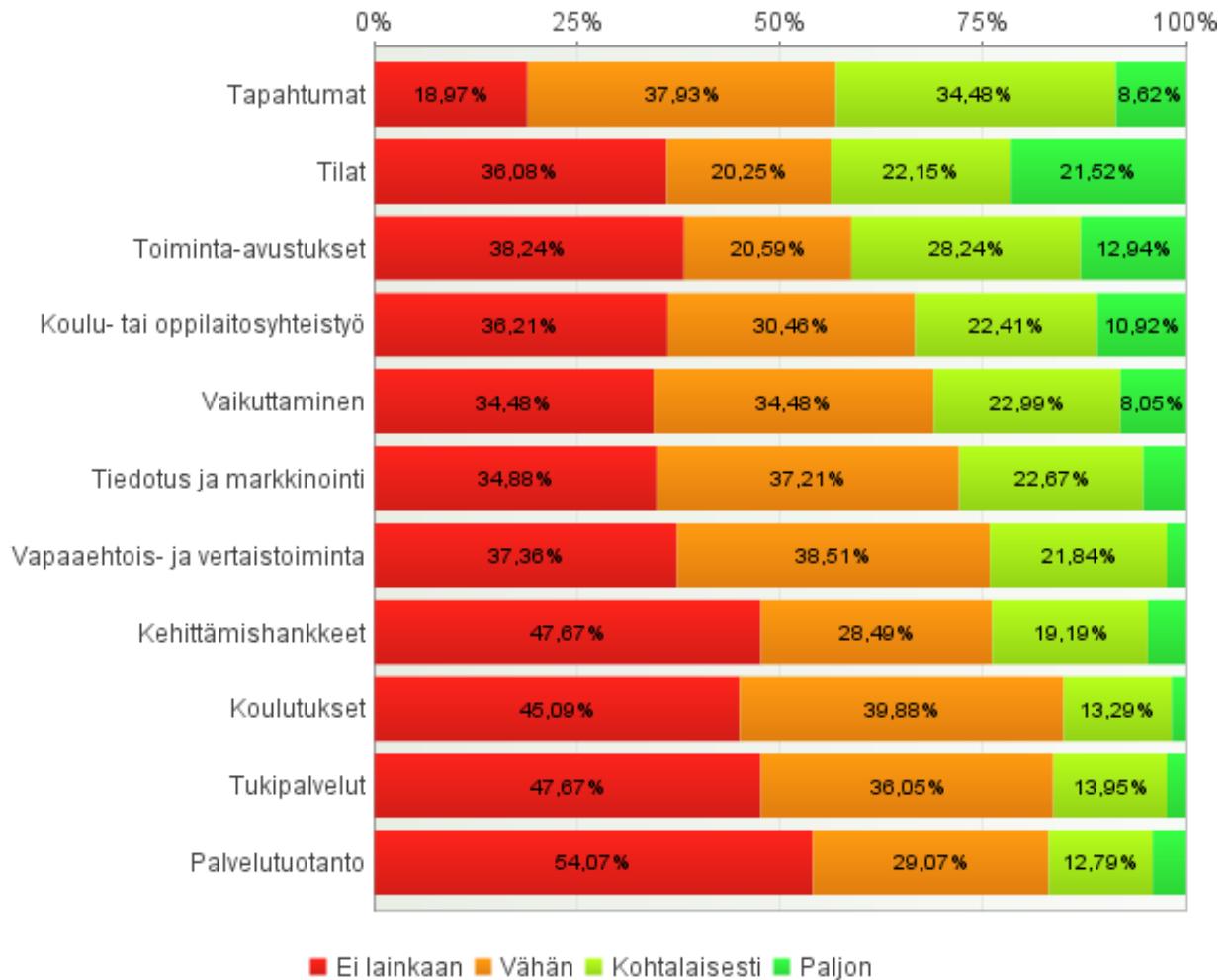
Kuntien ja järjestöjen yhteistyön merkitys on korostunut viime vuosina entisestään yhteiskunnan rakenteiden uudistumisen myötä. Yhteistyön toteuttamisessa on kuitenkin huomattu erilaisia haasteita ja ongelmia. Esimerkiksi järjestöjen ja kunnan kohtaamisen mahdollistavien rakenteiden puuttuminen, toimintakulttuurien erot sekä molemminpuolinen tiedonpuute ovat yleisiä haasteita yhteistyön käynnistämisessä. (Mykrä & Varjonen 2013, 24, 28.)

KUVIO 7. Yhdistyksen suhde kunnalliseen päätöksentekoon (n=178)

Kunnan kanssa tehtävän yhteistyön muodot

Kuviossa 6 yhdistykset ovat arvioineet kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. Yhteistyö kunnan kanssa on kokonaiskuvaltaan vastaajien keskuudessa melko vähäistä. Yhteistyötä tehdään eniten tapahtumien, tilojen ja avustusten puitteissa. Edellä mainittuja yhteistyön muotoja arvioi tekevänsä kohtalaisesti tai paljon noin 40 % vastanneista. Muuta yhteistyötä arvioi tekevänsä vain vähän tai ei lainkaan suurin osa vastaajista. Kuitenkin palkattu henkilöstö tekee selvästi enemmän yhteistyötä kunnan kanssa kuin vapaaehtoiset yhdistyksen aktiivitoimijat.

KUVIO 6. Yhteistyö kunnan kanssa (n=177)

2.7 JÄRJESTÖJEN VERKOSTOT

Järjestöjen verkostotoiminta

Kyselyssä oli avoin kysymys, jossa kysyttiin millaisiin järjestöjen verkostoihin yhdistys tai yhdistyksen edustaja kuuluu. Kysymykseen oli vastannut yhteensä 120 vastajaa. Vastaajat toivat esille hyvin monenlaisia verkostoja ja verkostotyön muotoja. Vastauksista löytyy niin lyhytkestoisia yhteistyön muotoja, kuin myös erilaisia pysyviä yhteistyöverkostoja- tai rakenteita.

Vastauksissa oli mainittu suuri määrä erilaisia järjestöjen yhteistyössä järjestämiä tapahtumia ja toimintoja. Vastaajien keskuudessa oli mainittu myös useasti yhdistyksen verkostotyö keskusliiton tai piirijärjestön kanssa. Pieni osa vastaajista kuvasi verkostotyöskentelyään olemalla mukana jonkinlaisessa projekti- tai hanketoiminnassa sekä oli maininnut myös koulutukset osana yhdistyksen verkostotoimintaa.

Yhdistysten vastaukset järjestöjen verkostotyöstä kiinnittyivät osittain myös kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vastaajista osa mainitsi kuuluvansa vanhus- tai vammaisneuvostoon ja useissa vastauksissa oli mainittu myös kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö. Myös erilaisiin kunnan tai kaupungin järjestämiin järjestöjen ja kunnan yhteistyötä edistäviin työryhmiin kertoi osallistuneensa vastaajista noin kymmenen.

Järjestöjen välisistä yhteistyöorganisaatioista oli mainittu vastauksissa **Ilona-työryhmä** (Kuopion alueen lasten, nuorten ja lapsiperheiden parissa työskentelevien järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyöryhmä), **Valikko-verkosto** (vapaaehtoistoiminnan edistämisen työryhmä), **SOSTE ry Itä-Suomi** (Sosiaali- ja terveystyöjärjestöjen valtakunnallinen kattojärjestö), **Seurafoorumi** (urheilu- ja liikuntaseurojen sekä kaupungin välinen yhteistyöelin) sekä **Kansalaistoiminnan keskus Tukipilari** (Kuopiolaisten vammais- ja kansanterveysyhdistysten yhteistyöorganisaatio). Järjestöjen verkostoja oli kuvattu vastaajien keskuudessa seuraavasti:

”Olemme osallistuneet kunnan järjestämään järjestöpalaveriin 2 x vuodessa. Tilaisuudessa on läsnä useita toimivia järjestöjä sekä kunnan ja seurakunnan edustajat”

”oman kylän kesätapahtuman sekä joulunavaustapahtuman järjestäminen (tähän työryhmään kuuluu useita kylän yhdistyksiä, kuten kyläyhdistys ja eläkeläiset)”

”Kaupungin järjestämät asukastilaisuudet ja lähidemokratian kehittämistilaisuudet.”

”Toiminnanjohtajien treffit muutaman kuukauden välein paikallisten toimijoiden kanssa”

”Edustus kunnan vapaa-ajan suunnittelutoimikunnassa”

2.8 JÄRJESTÖKENTÄN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta

Vastaajilta kysyttiin, onko yhdistys tai yhdistyksen edustaja mukana jonkinlaisessa järjestökentän kehittämistä edistävässä toiminnassa. Kysymykseen vastasi yhteensä 50 vastaajaa. Vastaajien keskuudessa oli hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, mitä järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta käytännössä on.

Järjestökentän kehittämistä edistäväksi toiminnaksi nähtiin osan vastaajien keskuudessa osallistuminen piirijärjestön tai keskusliiton toimintaan. Osa oli vastannut olevansa mukana kehittämässä järjestökentän toimintaa osallistumalla kunnan, kaupungin tai kylän yhteisiin neuvostoihin tai kehittämistyöryhmiin. Jotkut vastaajat olivat maininneet osallistuvansa järjestöjen yhteisiin tapaamisiin tai tilaisuuksiin. Muutama vastaaja kertoi osallistuneensa Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen koollekutsumiin järjestöyhteistyöpalaveriin.

Järjestökentän kehittämistyötä edistävään toimintaan osallistumista oli kuvattu muun muassa seuraavasti:

”Edustaja vammaisneuvostossa ja sen koollekutsumissa vammaisyhdistysten yhteisissä kokouksissa, edustaja vammais- nuoriso- ja liikuntayhdistysten yhteistyöyhdistyksen hallituksessa”

”Säännölliset yhteistyötapaamiset oman alan toimijoiden kanssa vuosittain.”

”Osallistui järjestöyhteistyön kick off -tilaisuuteen.”

”Järjestölähtöisen verkostoitumisen kehittäminen”

”Monessa verkostossa sivutaan kehittämistyötä, vaikka verkostoa ei välttämättä ole sen takia perustettu”

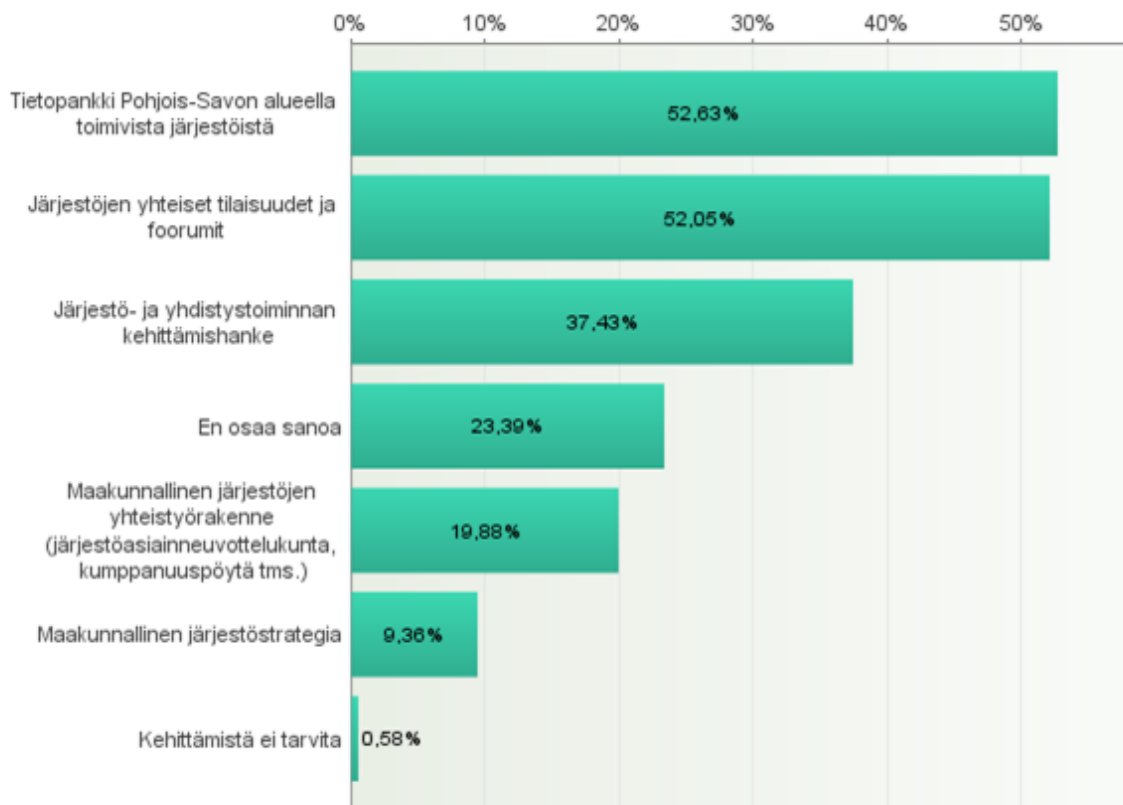
”Kunnan järjestämissä yhdistysten yhteisissä kokouksissa, joissa pohditaan laajasti kehittämistarpeita.”

”Kunnassa on järjestöjen toiminnan koordinointi- tai kehittämisyritys, mutta

emme ole päässeet siihen mukaan, kun se on aloitettu isompien yhdistysten edustajien kanssa.”

Kehittämisen keinot

Kysymyksessä järjestötyön kehittämisen keinoista Pohjois-Savon alueella (kuvio 8) vastaajista yli puolet ovat olleet sitä mieltä, että Pohjois-Savon alueella toimivilla järjestöillä tulisi olla yhteinen tietopankki ja että järjestöjen yhteisille tilaisuuksille ja foorumeille olisi tarvetta. Lähes 40 % vastaajista on ollut sitä mieltä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi maakunnassa tarvitaan järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishanke. Kehittämisen keinojen vastausvaihtoehdot maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja maakunnallinen järjestöstrategia ovat saaneet verrattuna muihin vaihtoehtoihin vähän vastauksia. Edellä mainitut kaksi vaihtoehtoa on valinnut huomattavasti useammin palkattu henkilö kuin yhdistyksen vapaaehtoinen aktiivitoimija.

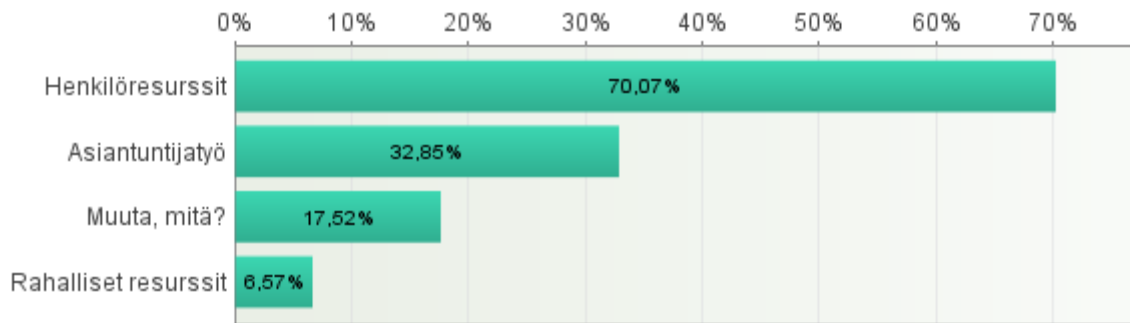
KUVIO 8. Järjestökentän toiminnan kehittämisen keinot (n=171)

Kysymykseen yhdistysten kiinnostuksesta osallistua mukaan eri kehittämistyön keinoihin vastasi 171 vastaajaa. Vastaukset mukailivat kehittämistyön keinojen vastauksia. Yli puolet vastaajista olivat valmiita osallistumaan tilaisuuksiin ja foorumeihin sekä tietopankin rakentamiseen yhteisen viestinnän ja tiedotuksen edistämiseksi. Järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishankkeessa mukana halusi olla lähes 40 % vastanneista. Vastaajista 14 % oli valinnut vastausvaihtoehdon maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja hieman yli 10 % maakunnallisen järjestöstrategian luomisprosessi. Jälleen edellä mainittujen vaihtoehtojen vastaajat olivat suurin osa yhdistyksen palkattuja työntekijöitä.

Osallistumisen keinot kehittämistyöhön

Kuviossa 9 vastaajat ovat arvioineet keinoja osallistua kehittämistyöhön. Kysymykseen osallistumisen keinoista kehittämistyöhön 70% vastaajista olivat valmiita käyttämään yhdistyksensä henkilöresursseja yhteiseen kehittämistyöhön. Vastauksesta voi päätellä, että kehittämistyölle koetaan olevan tarvetta ja siihen halutaan osallistua mukaan. Yli 30 % vastaajista ovat vastanneet pystyvänsä osallistumaan kehittämistyöhön tarjoamalla asiantuntijaresursseja. Rahallisia resursseja kehittämistyöhön oli valmiita käyttämään hieman yli 6% kysymykseen vastanneista.

Vastausvaihtoehdossa jotain muuta, mitä? tuli esiin yhdistystoimijoiden korkean iän vaikutus osallistumismahdollisuuksiin sekä yhdistysten pienet resurssit. Avoimissa vastauksissa on myös mukana muutamia vastauksia, joissa kerrotaan, että yhdistyksessä ollaan valmiita olemaan mukana kehittämistyössä viestinnän tai tilojen myötä. Kehittämistyöhön osallistumisen koetaan olevan hallituksen jäsenten innokkuuden ja sen varassa, miten tärkeänä kehittämistyö koetaan oman yhdistyksen toiminnalle.

KUVIO 9. Osallistumisen keinot maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön (n=137)

Vapaat ehdotukset kehittämistyöhön liittyen

Vapaissa ehdotuksissa maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön liittyen pidetään tärkeänä löytää kehittämisen väyliä maakunnan järjestötoimintaan. Useammassa vastauksessa nousee esiin tarve resurssien kohdentamiselle nykyistä paremmin yhdistyksille merkityksellisiin toimiin ja keinoja säilyttää resurssit omalle toiminnalleen. Useissa vastauksissa mainittiin myös järjestötoimintaan liittyvän byrokratian vähentäminen ja vastauksissa toivotaan mahdollisimman paljon ”ruohonjuuritason kehittämistyötä”. Osassa vastauksissa on ilmaistu huoli sukupolven vaihdoksen myötä tapahtuvasta järjestökentän muutoksesta, kun tämän hetken järjestöjen aktiivitoimijat alkavat olla iäkkäitä ja mukaan tarvittaisiin nuoria.

3 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Vastausaineiston perusteella järjestöjen toiminta Pohjois-Savossa näyttäytyy monipuolisena ja alueen asukkaiden hyvinvointia edistävänä toimintana. Järjestöjen toiminta luo mahdollisuuksia aktiiviselle vapaaehtoistoiminnalle sekä tarjoaa harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia maakunnan asukkaille. Yhdistykset toimivat myös tiedonvälittäjinä, oman alansa asiantuntijoina sekä tarjoavat ohjausta ja neuvontaa sitä tarvitseville. Järjestöjen toimintaan liittyy kuitenkin paljon erilaisia haasteita ja yhdistystoimijat tarvitsevat tukea toiminnan ylläpitämiseksi. Aineiston perusteella pohjoissavolaisen järjestökentän nykytila näyttää kuvastavan järjestökentän tilaa yleisellä tasolla. Järjestöjen toimintaan vaikuttavista muutoksista aiheutuu paineita kehittää järjestöjen toimintaa ja yhdistää voimavaroja muiden yhdistysten kanssa.

Vaikka melko suuri osa kyselyyn vastanneista arvioi yhdistyksensä toiminnan olevan kokonaisuudessaan vakaalla pohjalla, on suurin osa kyselyyn vastanneista kokenut kaikki kyselyssä esitetyt toiminnan tuen tarpeen alueet kohtalaisena tai suurena. Nykyaikaisten toimintatapojen ja teknologisen kehityksen perässä pysyminen ei ole itsestäänselvyys etenkin pienin resurssein ja vapaaehtoisvoimin toimiville yhdistyksille. Yhdistyksissä ollaan myös huolissaan aktiivisten järjestötoimijoiden ikääntymisestä ja siitä, kuinka yhdistys löytää uusia toimijoita pois siirtyvien tilalle. Vastauksista voi päätellä, että maakunnassa olisi tarvetta järjestöjen yhteiselle rakenteelle, mikä mahdollistaisi yhdistyksille helpommin saatavilla olevaa tukea toimintaansa ja kehittämistarpeisiinsa.

Aineiston perusteella Pohjois-Savolaisen yhdistyskentän verkostotoiminta näyttäytyy hyvin moninaisena kokonaisuutena. Yhteistyötä tehdään toisissa kunnissa järjestelmällisemmin kuin toisissa niin yhdistysten kesken kuin kunnankin kanssa. Kunnan kanssa yhteistyötä tehdään melko vähän ja suurin osa kyselyyn vastanneista kokee tarvetta kehittää yhteistyötään kunnan kanssa. Kyselyn vastausten perusteella yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa päätöksenteossa. Pienessä osassa Pohjois-Savon kuntia on vastausten perusteella olemassa kuntalähtöinen järjestötoimijoiden ja kunnan yhteinen työryhmä.

Yhdistysten välinen yhteistyö näyttäytyy hyvin monipuolisena erilaisten yksittäisten tapahtumien ja toimintojen sekä yhteistyöverkostonäkökulmasta. Yhdistyksissä tunnustetaan yhteistyöstä syntyvät hyödyt ja yhteistyön koetaan tuovan positiivisia vaikutuksia yhdistyksen

toimintaan kohderyhmien hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä vaikuttamismahdollisuuksien ja resurssien käytön tehostamiseksi.

Kehittämistyötä koskevilla kysymyksillä vapaaehtoisuudelta toimivien ja palkattujen henkilöiden vastaukset eroavat huomattavasti toisistaan. Kehittämistyöhön liittyen tulee huomioida, että vastauksiin on vaikuttanut se, kuinka paljon vastaajalla on ollut tietoa kehittämistyöstä yleisesti. Maakunnallisen järjestöjen yhteistyörakenteen ja järjestöstrategian toteuttamista toivottiin pääasiassa palkattujen työntekijöiden vastauksissa. Tämä kertoo siitä, että palkattu henkilöstö on tietoisempaa järjestökentän kehittämistyöstä yleisesti ja siitä millaista kehittämistyötä muualla Suomessa on tehty. Kehittämistyöhön liittyvistä vastausvaihtoehdoista nousivat esille koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa hyvin konkreettiset kehittämistyön keinot, joissa vastaajat ovat nähneet tартtumapinnan omaan toimintaansa.

Kysymykseen yhdistyksen kuulumisesta järjestökentän kehittämistä edistävään toimintaan oli vastannut ainoastaan noin yksi neljäsosa vastaajista. Järjestökentän kehittämistoimintaan osallistumista järjestöissä voidaan pitää vähäisenä ja näkemykset kehittämistyöstä vaihtelivat vastaajien keskuudessa paljon. Joistain vastauksista ilmenee, että järjestökentän kehittämistyötä sivutaan jotain muuta asiaa varten perustetuissa yhdistysten välisissä työryhmissä- ja verkostoissa. On selvää, että pohjoissavolaisille yhdistystoimijoille järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta ei ole välttämättä tuttua, mikä on myös ymmärrettävää koska Pohjois-Savossa ei ole ollut yhteistä kehittämistyötä eteenpäin vievää tahoa, mikä olisi tunnettu yhdistysten keskuudessa. Vastauksista voi kuitenkin päätellä, että maakunnassa tehtävälle järjestötoiminnan kehittämistyölle on tarvetta, sillä suurin osa vastaajista oli valmiita olemaan mukana henkilöresurssein tai muilla keinoilla kehittämistyössä.

Kyselyn vastauksien perusteella maakunnassa tehtävän järjestökentän kehittämistyön tulee olla sellaista missä mahdollistetaan kaikenlaisten yhdistysten matalan kynnyksen osallistuminen mukaan. Kehittämistoiminnan keskiössä tulisi olla pyrkimys helpottaa yhdistysten arjen toimintaa, koska on tärkeää, että yhdistykset löytävät kehittämistyöstä tартtumapintoja omaan toimintaansa ja kokevat kehittämistyön merkitykselliseksi. Järjestökentän kehittämistyön tulee olla hyvin perusteltua, näkyvää ja tuottaa konkreettista hyötyä erityisesti pienin resurssein toimiville kehittämistyöhön mukaan osallistuvilla yhdistyksillä. Järjestötoiminnan kehittämistyössä maakunnassa tulee mahdollistaa toimijoiden kuuleminen sekä osallistuminen kehittämistyöhön, jotta toimijat saadaan sitoutumaan mukaan.

4 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Järjestötoiminnan kehittämistyötä toteutettaessa Pohjois-Savossa voidaan hyödyntää ja soveltaa muualla Suomessa jo toteutettuja ja kokeiltuja toimintamalleja, kuitenkin huomioiden maakunnan omat erityispiirteet sekä järjestötoimijoiden tarpeet ja näkemykset.

On selvää, että koko maakunnan järjestöjen toiminnan kehittämiseksi yhdistystoimijoiden on oltava halukkaita olemaan mukana yhteisellä kehittymisen polulla. Kehittämistyön toteuttamiseksi on kokeiltava ja löydettävä uudenlaisia tapoja toimia ja yhdistää voimavaroja. Toivonkin että järjestötoimijat ovat avoimia uudelle, kiinnostuneita järjestökentän tulevaisuudesta ja halukkaita tekemään yhteistyötä paremman ja tiiviimmän järjestötoiminnan rakentamiseksi Pohjois-Savossa. Kehittämistyön tavoitteena tulisi olla, että järjestöt hyötyvät kehittämistoiminnasta, saavat tukea järjestöarjen pyörittämiseen ja kehittämiseen, tavoittavat enemmän ihmisiä sekä pystyvät verkostoitumaan muiden toimijoiden kanssa. Järjestötoiminnan kehittämiseksi Pohjois-Savon maakunnassa ehdotan seuraavia toimia.

JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN NÄKEMYKSET JA TUEN TARPEET NÄKYVIKSI

Järjestötoiminnan kehittämistyössä on tärkeää, että se on sisällöltään linjassa maakunnassa toimivien yhdistysten näkemysten ja tarpeiden kanssa. Yhdistykset haluavat olla mukana kehittämistyössä, jos kokevat siitä olevan hyötyä yhdistyksen omalle toiminnalle. Järjestötoimijoiden näkemyksiä ja tuen tarpeita tulisi selvittää esimerkiksi kyselyiden, keskustelutilaisuuksien ja työpajojen avulla tarkemmin. Järjestöjen tuen tarpeet ja näkemykset tulee koota yhteen ja niiden pohjalta kehittää keinoja vastata kentän tarpeisiin. Selvityksiä tehdessä on huomioitava vastaajaryhmien tietopohja kehittämistyöstä yleisesti esimerkiksi kysymysten asetteluissa ja kehittämistyöstä tiedotettaessa yleisesti. Järjestökentän kehittämistyöhön liittyvissä selvityksissä on lähdettävä etenemään hyvin matalalla kynnyksellä, huomioiden sen, ettei Pohjois-Savossa toimivilla järjestöillä ole kokemusta järjestötoiminnan kehittämistoiminnasta eikä järjestötoimijoilla ole välttämättä aiempaa tietämystä järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen.

POHJOISSAVOLAISTEN JÄRJESTÖJEN TIETOPANKKI VERKKOON

Pohjoissavolainen järjestökenttä on kokonaisuudessaan hyvin laaja ja monialainen kenttä, mistä johtuen edes kentän toimijat eivät välttämättä ole tietoisia toistensa toiminnasta. Nykypäivänä ihmiset etsivät tietoa paljon internetistä ja usein sellaisten potentiaalisten järjestöjen toiminta mistä ei ole helposti löydettävissä tietoa voi jäädä piiloon ihmisiltä, vaikka he olisivatkin kiinnostuneita osallistumaan mukaan. Kuntien käytännöt järjestöjen toiminnasta tiedottamisesta vaihtelevat paljon toisistaan ja siksi olisikin järkevää, että järjestöillä olisi järjestölähtöisesti ylläpidettävä tietopankki verkossa.

Maakunnan kattavasta järjestöjen yhteisestä verkkoympäristöstä olisi valtavasti hyötyä. Aukkaan löytäisivät järjestöjen palvelujen piiriin helposti, järjestöt löytäisivät tietoa toisten järjestöjen toiminnasta ja julkisen sektorin toimijat sekä yritykset löytäisivät tietoa järjestöjen tarjoamista palveluista. Verkkoympäristöön voisi rakentaa myös järjestöille tarpeellisia tukipalveluja ja se voisi toimia eräänlaisena tietopankkina ja tiedotuskanavana järjestöille ajankohtaisista asioista. Näin järjestötoimijoilla olisi tietty kanava verkossa mitä kautta löytää tietoa ja tukea toiminnalleen helposti.

Tietopankkeja ja verkkoympäristöjä järjestöille on yritetty rakentaa aiemminkin onnistumatta tavoittamaan suurta osaa toimijoista. Jotta tietopankista saataisiin rakennettua mahdollisimman kattava ja vaikuttava, tiedottamisella, järjestöjen omalla työpanoksella ja verkkoympäristön ylläpitämisellä sekä organisoinnilla on suuri merkitys. Verkkoympäristön taustalla tulee olla jokin sen toimintaa ylläpitävä organisaatio.

POHJOISSAVOLAISTEN JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN YHTEISTYÖRAKENNE

Pohjois-Savon alueelta puuttuu järjestöjen yhteinen rakenne, mikä mahdollistaisi järjestöjen välisen vuoropuhelun. Pohjois-Savo on alueena laaja ja maakunnassa toimivien järjestöjen kokoaminen yhteen kaupunkiin on absurdi ajatus pitkien välimatkojen vuoksi. Järjestötoimijoiden on helpompaa osallistua konkreettisesti mukaan, jos toimintaa keskitetään esimerkiksi Pohjois-Savon kolmeen suurimpaan kaupunkiin (Iisalmi, Varkaus, Kuopio). Tällöin toimijat voisivat valita lähimpänä sijaitsevan kaupungin, eikä toiminta yksilöidy yhden kaupungin toimijoiden omaksi kehittämistyöksi.

Näihin kolmeen kaupunkiin tulisi rakentaa kehittämistyönverkosto, jonka toiminnasta tulisi olla vastuussa paikallisesti toimivat järjestöt tai esimerkiksi jokin tietty järjestö.

Verkostotoiminta yhdistyy paikalliselta tasolta maakunnan tasolle, kun vetovastuussa olevat toimijat käyvät vuoropuhelua keskenään, toimien alueidensa järjestöjen äänitorvina. Yhteistyörakenteen rakentaminen edellyttää järjestökentän kehittämistyöstä kiinnostuneiden toimijoiden löytämistä Varkaudesta, Kuopiosta ja Iisalimesta, sekä heidän työpanostaan. Paikallisesti suurimmissa kaupungeissa toimivien yhteistyöverkostojen toimintaa tulee tukea ja neuvoa koko maakunnan kattavaa kehittämistyötä organisoivan toimijan toimesta.

Yhteistyörakenteen avulla voidaan esimerkiksi mahdollistaa yhdistyksille parempia tukipalveluita oman toimintansa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Muiden järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön kautta järjestöillä on mahdollisuus yhdistää resurssejaan. Yhteistyössä voidaan järjestää esimerkiksi erilaisia järjestöille tarpeellisia koulutuksia toimijoiden osaamisen kehittämiseksi. Yhteistyörakenteen avulla mahdollistuisi myös yhteistyön kehittäminen suunnitelmallisesti kuntien toimijoiden kanssa. Jotta maakunnassa voidaan käydä vuoropuhelua järjestöjen ja kuntien yhteistyöstä, on järjestötoiminta oltava kokonaisuudessaan selkeämpää ja järjestöillä oltava yhteinen kanava mitä kautta voidaan tuoda näkyväksi koko järjestökentän kattavia näkemyksiä alueellisesti ja paikallisesti kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön paremmin.

Järjestötoimijoiden tavoittaminen

Järjestötoimijoiden tavoittaminen Pohjois-Savon alueella on haastavaa, järjestökentän moninaisen ja hajanaisen luonteen vuoksi. Järjestöjen tavoittamiseksi onkin viestittävä monikanavaisesti eri keinoin.

Järjestöt kuuluvat useisiin erilaisiin verkostoihin keskenään ja järjestöt ovat muodostaneet erilaisia järjestökeskuksia sekä yhteenliittymiä, joiden kautta voidaan tavoittaa useita järjestöjä samalla kertaa. Alueellisesti toimivilla järjestöillä on usein takanaan paljon pienempiä paikallisyhdistyksiä, joten alueellisten järjestöjen avulla mahdollistuu yhteys myös paikallisyhdistyksiin. Järjestöt tekevät eniten yhteistyötä erilaisissa paikallisissa tapahtumissa, joten tapahtumissa on mahdollisuus tavoittaa laaja joukko toimijoita.

Yhteistyörakenteen mahdollisuuksista ja hyödyistä tulee tiedottaa kattavasti maakunnassa toimiville yhdistyksille ja huomioida erityisesti ”ruohonjuuritason tieto”. Viestintä yhdistyksille on oltava sisällöltään selkeää ja toimijoille on tarjottava jotain konkreettista mihin tarttua ja keinoja osallistua mukaan.

LÄHTEET

Mykrä, Pekka & Varjonen, Elina 2013. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö Raha-automaattiyhdistyksen näkökulmasta. Teoksessa Häkkinen, Katja & Tourula, Marjo (toim.) 2013. Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä. Helsinki: SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry.

Harju, Aaro 2004. Järjestön kehittäminen. 2. Painos. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi

Harju, Aaro & Ruuskanen, Himma 2016. Onnistu muutoksessa. Järjestöjohtajan ja kehittäjän käsikirja. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

JAKE-hanke 2014. Järjestökysely. Viitattu 14.7.2016. <http://jake-hanke.fi/wp-content/uploads/2014/06/JAKE-verkostokysely.pdf>

Peltosalmi Juha & Hakkarainen Tynne & Londén Pia & Kiukas Vertti & Särkelä Riitta 2014. Järjestöbarometri 2014. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.